

Vyberáme z obsahu:

Celoštátne kolo chemickej olympiády

Večera v ohrození

Únava z toľkého rozmýšľania

Ukáž svoje zručnosti

Sardinky v električke

Vyhodnotenie 60. ročníka CHO

Z našej tvorby – víťazná poviedka Otec

Maturitná skúška prvých absolventov

Osvedčenia SOPK

SNP – významný medzník našej histórie a iné...

ŤAHÁKY STREDOŠKOLÁKA

Občasník SOŠ Nováky

Ročník: IX.

Jún 2024

Erasmus +

Ťaháky stredoškolačka 2 – Jún 2024

Adresa: SOŠ Nováky, Rastislavova 332, 972 71 Nováky

Web školy: www.sosnovaky.sk

Redakčná rada:

Šéfredaktor: Samuel Bezák

Členovia: Sofia Brigantová, Martin Jurík, Adam Kováč a ďalší...

Pedagogická asistencia: Mgr. Katarína Laginová a Mgr. Z. Betáková

Foto: Archív školy

© Uverejnené príspevky sú chránené autorským zákonom
a fotografie sú použité so súhlasom dotknutých osôb. ©

Celoštátne kolo 60. ročníka Chemickej olympiády

Cestujeme už asi hodinu a netrpezlivo pozerám na hodiny na mobile. Prečo tak pomaly plynie ten čas? To bude asi tým, že som pod neskutočným stresom a rozmyšľam, aké to bude tentoraz. Tentoraz to bude o niečom inom. 60. ročník Chemickej olympiády? To sa len tak nevidí.

DEŇ PRVÝ – Večera v ohrození

Boli presne tri hodiny, keď sme došli do Bratislavy. Slnko svietilo a v ovzduší bola cítiť jar. Snažili sme sa dostať na ubytovanie menom Suza. Netrvalo nám to dlho a hľa, už sme ho našli. Zatiaľ sa nevyskytli žiadne problémy, teda, okrem schodov, ktorých tam bolo asi milión. Schody by boli najmenší problém, ale keď máte zo sebou ťahať aj batožinu, tak teda držím palce.

Po úmornom ťahaní batožiny hore schodmi sme si sadli na sedačky a čakali. Ako sme čakali, uvideli sme veľa známych ľudí, ktorí túto celú akciu organizujú. Ubytovali sme sa a aby sme náhodou neumreli pri tom večnom čakaní, išli sme sa ešte prejsť cez večernú Bratislavu. Bratislava bola takto na večer pokojná, na konci dňa nám vyšlo slnko, ktoré malo červenú farbu a vykúkalo spoza bytoviek – bolo to skutočné pohľadanie pre dušu. Pred šiestou hodinou sme sa vrátili a udalosť mohla začať.

V sále už sedelo mnoho študentov, ktorí sa tiež nemohli dočkať, kedy sa zaháji 60. ročník chemickej olympiády. Bolo tam teda džavotu a vysmiatych mladých ľudí. Poniektoré tváre som aj spoznala a bola som veľmi rada, že ich znova môžem vidieť. Organizátori nám vysvetlili pravidlá a pokyny, ktoré máme dodržiavať. Čakala nás aj prednáška po »

Komiks

Marianna Blahová (3. miesto)

Záblesk krásy v utrpení

Zaklopali Nemci, zaklopali agresívne,
ani sme sa nenazdali a už máme oblečenie pásikavé.

Po pár dňoch plameň vo mne hasne,
diamant puká, srdce ostalo prázdne.

Rozbil sa diamant, ten,
ktorý som schovával pre teba každý deň.

Mal som o tebe sen,
že ťa dostanem najďalej od týchto stien.

Zlatovláska krásna
šila uniformy pre nejakého nácka.
Na jej peknú tváričku pristála nejedna facka
a jej rodina v ohni smrti praská.

Smutné, ako človek dokáže byť krutý,
ideš na popravu, ak si slabý, bezmocný.

A tu v tom našom Auschwitzte
robil som sluhu pre nacistické opice.

Rebrá, kĺby, lícne kosti,
pretŕčali cez kožu od hladu a bolesti.

Vydržím všetko, som predsa muž,
rodinu svoju som videl zmeniť sa na puch.

Hrôzy neľudské konajú sa tu,
buď tu dlhšie, Zlatovláska, navštíví ťa môj duch. **Marko Varga**

anglicky o nových organických zlúčeninách, ktoré je možné využiť viackrát („recyklovať“). Po prednáške sme si losovali štartovacie čísla – ja som si vylosovala číslo 50. Po dokončení našich úloh sme mohli bežať na večeru.

A práve vtedy sa vyskytol jeden problém. Išla som si zobrať kľúče na recepciu, pretože som potrebovala lístky na večeru, ktoré som mala na izbe. Lenže môj kľúč tam nebol, pretože ho mala moja spolubývajúca. Áno, mali sme iba jeden kľúč od izby a áno, mala som na ňu telefónne číslo, ale ako náročky sa mi vybil mobil. Takže moja prvá úloha bola nájsť moju spolubývajúcu vo veľkom komplexe miestností. Túto úlohu som splnila celkom rýchlo, našla som ju v jedálni. Prišla som za ňou a vypýtala som si kľúče. Tu nastal druhý problém. Zistila som, že so svojou kamarátkou si chceli vymeniť izby, takže kľúče od mojej izby malo iné dievča. Takže mojou ďalšou úlohou bolo nájsť už dievča, s ktorým pobudnem na izbe tieto tri dni. Po úmornom hľadaní sme ju našli a konečne som držala v ruke kľúče. Išla som si po lístky a bežala som na večeru. Poviem vám veru, bola to teda zaslúžená večera.

DEŇ DRUHÝ - Únava z toľkého rozmýšľania

Je 5:30 ráno. Som totálne unavená a fakt sa mi nechce vstať z tej teplej postele. Hold, niekedy sa musíme premôcť. Unavená sedím za stolom a jem raňajky – párky, zeleninu a rožok. Viac do seba nenatlačím. 7:15 už vyrážame na Univerzitu Komenského na prírodovedeckú fakultu, kde sa bude konať prvá časť chemickej olympiády – teoretická časť. Sadli sme si do väčšej miestnosti, všetci vo veľkom napätí, čo sa bude diať. Každému rozdali minerálnu vodu, bagetu a croissant, aby sme počas písania teoretickej časti náhodou neodpadli od únavy z toľkého rozmýšľania. A mohlo to začať. Teoretická časť sa skladala z časti fyzikálnej chémie, biochémie, technologických výpočtov, organickej chémie. Tento rok sme si mohli vybrať či budeme robiť časť biochémie »

alebo technologické výpočty. Ja som si vybrala technologické výpočty.

Po dokončení teoretickej časti sme si mohli konečne vydýchnuť. Organika mi išla najlepšie, ostatné časti žiadna sláva. Ale to neznamená, že som tam nič nenapísala. Pretože sa riadim heslom: „Napíš tam aj to, čo nevieš“.

Po skončení teoretickej časti nás čakal celodenný program. Najskôr sme si prehliadli priestory prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského. Ukázali nám všetky zákutia laboratórií, ktoré tam mali, rôzne prístroje od plynového chromatografu až po NMR. Po prehliadke sme išli na obed.

Ďalšou zastávkou bol Výskumný ústav vodného hospodárstva, ktorý už viac ako 70 rokov prináša komplexné riešenia pre udržateľné využívanie a ochranu vôd pre zlepšenie kvality života. V týchto laboratóriách nám boli taktiež ukázané rôzne prístroje, napríklad na detekovanie ťažkých kovov vo vodách alebo iných prvkov, ktoré sa tam nemôžu vyskytovať. Tento výskumný ústav kontroluje rieky, potoky, jazerá, environmentálne riziká a škody na vodách. Kontroluje napríklad aj vodu v okolí Mochoviec a v Bohuniciach.

Poslednou zastávkou bola firma Axens a FCHPT STU. Firma Axens sa zaoberá vytváraním parfumií (arómy) do kozmetických prípravkov, hlavne pomocou flash chromatografu. »

divízie boli bez velenia ponechané osudu. Nemcom sa ich podarilo rýchlo odzbrojiť bez jediného výstrelu. **Povstanie teda vypuklo predčasne** a už dopredu stratilo kľúčové zložky pripravovaných plánov. Bez dvoch najlepšie vyzbrojených armádnych divízií nemalo sľubné vyhladky na úspech.

Ďalším problémom boli reakcie na začiatok povstania. V mnohých oblastiach s ním nepočítali a neboli s ním vopred oboznámení. Zlá organizácia, nevyužitie horského terénu počas obranných bojov, premárnenie najlepších príležitostí zastaviť nepriateľa v ťažko prístupnom teréne, nedostatočný výcvik mužstva a slabé skúsenosti dôstojníkov, toto všetko prispelo k ťažkým stratám a rýchlo postupujúcemu úspechu nemeckých jednotiek. Neschopnosť povstaleckých jednotiek sformovať sa a efektívne zasiahnuť proti nepriateľovi spôsobili, že nemecké vojská postupne obsadzovali rôzne mestá.

Začiatkom októbra prevzal velenie 1. československej armády na Slovensku generál Rudolf Viest. Dobývanie miest a úspechy nemeckých vojsk však **boli predzvesťou neodvrátiteľnej porážky Banskej Bystrice** 27. októbra 1944. Naša armáda prestala klásť odpor a generál Viest nariadil prechod na partizánsky spôsob boja, ktorý však prišiel neskoro. 3. novembra 1944 Nemci zajali Rudolfa Viesta a Jána Goliana, ktorí neskôr v nemeckom zajatí zahynuli.

Pri potlačení povstaleckej armády a partizánov sa Nemci rozhodli použiť veľmi brutálne praktiky, pri ktorých umierali civilisti. V priebehu novembra 1944 až do apríla 1945 vypálili viac ako 95 slovenských dedín, osád a samôt. Nasledovalo vraždenie a prenasledovanie, pričom najznámejšie sú masové popravy v Kremničke, Tokajíku, prepadnutie obcí Ostrý Grúň a Kľak, vyrabovanie Pohronského Bukovca, obcí Kalište a Prochot, kde zastrelili alebo zaživa upálili 131 civilistov, chorých a ranených partizánov. Nesmieme však zabudnúť, že zločiny páchali aj partizáni a niektoré povstalecké jednotky. Boli to vraždy a útoky na nemecké obyvateľstvo, kňazov či predstaviteľov Slovenského štátu.

Laura Danišová

Slovenské národné povstanie

– významný medzník našej histórie

Od februára do konca apríla 2024 prebiehala literárna a výtvarná súťaž pre žiakov základných a stredných škôl Trenčianskeho kraja pri príležitosti **80. výročia SNP** pod názvom Slovenské národné povstanie – významný medzník našej histórie pod záštitou predsedu Trenčianskeho samosprávneho kraja Jaroslava Bašku.

Aj naši študenti sa do súťaže zapojili výtvarnými a literárnymi prácami v III. kategórii ako žiaci stredných škôl a dosiahli vynikajúce výsledky.

Študentka **Simona Barošová** poviedkou Otec získala 3. miesto a **Marianna Blahová** výtvarnou prácou na tému Holokaust taktiež 3. miesto.

Gratulujeme!

Odkaz boja za slobodu v povstaní je stále aktuálny

Vždy sa mi páčila Banská Bystrica. Je to podľa mojich úsudkov zaujímavé a krásne historické mesto, v ktorom sa veľa udialo ohľadom SNP. Ako memento doby sa tu nachádza aj známy pamätník SNP, lebo Banská Bystrica bola centrum Slovenského národného povstania. To bol môj prvý podnet zaujímať sa o túto tému. Potom som sa začala sama seba pýtať: „Ako to prebiehalo vo viacerých mestách na Slovensku? Ako vtedy reagovali ľudia? Aký to malo vplyv na ich každodenný život?“ Tieto otázky mi začali víriť hlavou. Zvedavo som začala pátrať z viacerých zdrojov. Niečo som o tejto udalosti vedela z hodín dejepisu, niečo som zachytila v médiách, no najviac som sa dozvedela **od svojich starých rodičov** a z dnes už zabudnutých kníh.

A tak som zistila veľmi zaujímavé veci. Napríklad, že počas SNP nastali zvláštne situácie a chaos v dvoch divíziách na východnom Slovensku, lebo prípravy na povstanie sa odohrali iba minimálne a dve slovenské pešie »

Flash chromatograf sa používa na izoláciu/separáciu rôznych látok z prírodných alebo syntetických produktov. Mali sme možnosť aj ovoňať niektoré látky, pretože náplň práce v tejto firme spočíva aj v rozlišovaní správnej vône hotového produktu/látky. Našou úlohou bolo zistiť vôňu troch látok a to vôňu prvého produktu – uhorka, druhého produktu - mentol a tretieho produktu – cesnak. Na záver sme si prehladli laboratória na FCHPT STU. Bolo nám vysvetlené, akú prácu vykonáva chemický inžinier alebo aké postupy musíme dodržať pri výrobe papiera.

Navečerali sme sa, a potom nás čakala prednáška o informáciách o medzinárodných súťažiach. O 21:00 sme konečne mohli zaľahnúť a snívať o ďalšom dni, už praktickej olympiády.

DEŇ TRETÍ

- Ukáž svoje zručnosti

Vstávam o trochu menej unavená ako v štvrtok. Ale aj tak sa mi nechce vyjsť z tej teplej postele. História sa opakuje. Vstať, najesť sa a dostať sa na miesto činu. Dneska ma čaká 5-hodinová praktická časť chemickej olympiády. Snáď to laboratórium nevybuchne.

Tento rok bola praktická časť chemickej olympiády zameraná na katexy a anezy, chelatometriu a alkalimetriu. Práca sa dala časovo stihnúť. Po skončení práce sme si poupratovali svoje pracovisko a keď všetci skončili, mohli sme ísť na obed.

Po obede sme sa presunuli do firmy Biosynth, ktorá sa zameriava na syntézu látok nielen laboratórnym meradle, ale aj vo »

výrobnom. Mali sme možnosť si prehliadnuť miestnosti, kde sa nachádzali bioreaktory, bolo nám presne vysvetlené, ako fungujú, a aj na čo sa používajú.

Po návšteve Biosyntu sme sa presunuli na ubytovanie a navečerali sme sa. Po večeri nás ešte čakala diskusia s tvorcami úloh, ktoré nám boli vysvetlené, pričom sme im mohli poradiť, aké ďalšie okruhy učiva môžu dať do teoretickej časti.

DEŇ ŠTVRTÝ - Sardinky v električke

Otvorím oči. Cítim sa oveľa lepšie ako predošlé dni. To bude tým, že som sa lepšie vyspala. Dneska nás čaká krásny záver tohto 4-dňového pobytu v Bratislave. Zbalím svoje veci, zbehnem dole schodmi a odubytujem sa. Naraňajkovala som sa a ako celá skupina sme sa presunuli na miesto vyhodnotenia do Primaciálneho paláca. Náš presun vyzeral veľmi zaujímavovo, pretože sme išli električkou. Naša skupinka obsahovala zhruba 50 ľudí. Električka bola malá a my sme sa mali do nej zmestiť. Ako sardinky sme sa úspešne zvládli natlačiť do tej električky. Túto cestu som zvládla len tak-tak, pretože pán šofér nešiel pomaly a hádzalo nás z jednej strany na druhú. Vďaka Bohu, že sme nenarazili. »

Osvedčenia SOPK pre úspešných maturantov

Slovenská obchodná a priemyselná komora každoročne umožňuje úspešným absolventom získať k výučnému listu Osvedčenie o vykonaní maturitnej skúšky podľa požiadaviek stanovených SOPK s medzinárodnou platnosťou. Ani tento školský rok nebol výnimkou. O tom, že máme šikovných žiakov, niet pochýb.

V školskom roku 2024/2025 si úspešní maturanti prevzali okrem maturitného vysvedčenia a výučného listu, aj osvedčenia SOPK. V odbore **mechanik - mechatronik** 10 žiakov – Samuel Debnár, Tomáš Koryťák, Lukáš Kotula, Dávid Madaj, Martin Marek, Matej Strúčka, Simon Štanga, Martin Trepáč, Milan Vida a Milan Záhon.

V odbore **mechanik hasičskej techniky** 5 žiakov – Lukáš Kertesz, Denis Křepela, Karolína Ranincová, Šimon Vavro a Tomáš Vrška. V odbore **mechanik počítačových sietí** 2 žiaci – Michal Černák a Marek Dežerický. A medzi prvými absolventmi

odboru
**technik
spracovania
plastov,**

ktorí získali osvedčenie, boli dvaja žiaci, a to Paula Gunárová a Adam Zajíček.

Všetkým úspešným absolventom SOŠ Nováky srdečne gratulujeme a prajeme úspešný vstup do nového života.

Maturitná skúška prvých absolventov

V minulých dňoch sa na všetkých stredných školách rozbehli maturitné skúšky. Chlapci a dievčatá v slávnostnom oblečení absolvovali prvú dôležitú skúšku v ich mladých životoch. Aj v našej škole sa zatvorila cesta vzdelávania všetkým maturantom a otvorila sa im cesta do života. Nebolo by to nič výnimočné, keby maturitnú skúšku nezložili aj prví absolventi odboru **technik spracovania plastov** na Slovensku. Jednotlivé časti maturitných skúšok postupne zdolávalo 7 maturantov spomínaného odboru, ktorí počas štúdia získavali teoretické aj praktické vedomosti a zručnosti.

Bola to výnimočná udalosť nielen pre nich samotných študentov, ich učiteľov, ale aj pre odborníkov z praxe. Študentov pri tejto príležitosti prišli podporiť a odovzdať im pamätný list a peňažnú odmenu profesor Ing. Ivan Hudec, PhD., zástupca riaditeľa Ústavu polymérnych materiálov FCHPT STU v Bratislave a Ing. Juraj Majerský, predseda prezídia Slovenského plastikárskeho klastra. Všetci sme spoločne očakávali, že študenti zúročia svoju aktivitu, úsilie a vytrvalosť vynaloženú počas vzdelávania. **Skúška bola dôležitým míľnikom pre všetkých zúčastnených.** Bola previerkou vedomostí a zručností študentov, ich pripravenosti na ďalšie štúdium alebo na prácu v plastikárskom priemysle.

Sme hrdí, že po štyroch rokoch máme prvých absolventov tohto odboru, ktorí zvládli všetky časti maturitnej skúšky bez väčších problémov. Maturita bola zrkadlom pripravenosti a dobrej spolupráce, ktorú odvodili učители, majstri odborného výcviku i inštruktori duálneho vzdelávania vo firmách ZKW Slovakia s.r.o. Krušovce a MTA Slovakia s.r.o. Bánovce nad Bebravou. Cieľom takejto spolupráce je vychovať novú generáciu odborných zamestnancov v odbore 2868 K technik spracovania plastov uplatniteľných na trhu práce.

Vyhodnotenie

Nenazdali sme sa a boli sme na mieste. Vyhodnotenie prebiehalo v dobrom duchu, niektorí boli v napätí, ako sa umiestnili. Chvilé strávené v tomto paláci nám spríjemnil aj klavirista. Uživala som si posledné momenty chemickej olympiády, keď vtom začali vyhlasovať výsledky kategórie EF. Kto by bol povedal, že sa nám tak pošťastí a že sa tak dobre umiestnime? 1. a 6. miesto. Nováky zase zabodovali. Veru, niečo bude v tej nováckej vode, ako som povedala jednej tete. Ale snáď to nie sú chemikálie. :D

Natália Mjartanová

BLAHOŽELÁME!

Z našej tvorby - Otec

Dnes je utorok! Mama nám sľúbila, že pôjdeme k babke do Radvane. Vždy koncom augusta tam s bratom strávime pekný týždeň. Veľmi sa teším. Moje útle tielko v obrovskej košeli po bratovi, ktorá slúži ako pyžamo, sa chveje nedočkavosťou.

Vonku za domom je už veselo. Husi gágajú, vtáčiky štebocú svoje ranné árie, kohút hlasným kikiríkaním budí ľudí do letného rána. Aj ja, bystrejšie ako obyčajne, vyskočím z postele. Starý slamník šuchoce veľmi nahlas. Bude už treba vymeniť slamu. Bežím do kuchyne ostošeť. Za stolom však so sklonenou hlavou sedí otec a v mohutných dlaniach drží útlu, no zrobenú ruku mamy. „Imrich, čo budeme robiť? Ako si to predstavuješ?“ Potom som začula len nezreteľné. **... Nemci ... chlapi ... povstanie ...**

Nerozumela som tým slovám, ale tušila som, že znamenajú niečo zlé. Zrazu mama obrátila tvár smerom ku mne. Plakala. Aj vonku akoby zastal čas, všetko stíchlo. Vedela som, že k babke už asi nepôjdeme. Zjedla som svoj narýchlo natretý chlieb a vošla späť so postele.

Neprešlo ani pätnásť minút a za dverami sa ozvali ťažké kroky. V myslí som počítala: „Jeden, dva, tri, štyri...“ Buchot na dvere, vrzgot nenamastených pánt, mužská vrava, šuchot. Vo dverách mojej izby sa zjavil otec. „Ak sa stane čokoľvek, nedovolím, aby sa niečo zlé stalo vám, deti moje,“ povedal. Zostala som ako obarená. Kam ide? Čo sa deje? Ved' ešte včera nič nehovoril! Otec nás pevne objal a nechal nás s matkou a bratom mlčky stáť vo dverách. „Štefka,“ tak familiárne nazýval mamu, „daj na deti pozor, opatrujte sa. Lúbiť vás.“

Mama, ved' povedz niečo! Ja ničomu nerozumiem!

Neuplynuli ani dva mesiace a ja som porozumela. V uliciach nastal rozruch. Mama už dávno zbalila veci. „Keby dačo,“ povedala raz. A skutočne. Bolo to práve 20. októbra ráno. Kŕmila som sa s bratom poslednou kašou, ktorú som našla. Mama nás naložila na susedov rebrinák, odviezla na bystrickú stanicu. Išli sme k babke do Kapušian. Je to ďaleko, cesta bola poznačená atmosférou ticha, ktorú dokresľovalo aj pochmúrne počasie za oknom. Tu sme prežili

posledné dni povstania, kraj bol chudobný. Ved' preto mama musela ísť pred vojnu na roboty a tam stretla otca. Vraj to bola láska na prvý pohľad. To mi často hovorievala.

„Prečo sme tu? Ocko nás nenájde doma, čo potom?“ Často som sa pýtala mamy. Až o niekoľko rokov som pochopila, čoho sa nás mama snažila uchrániť. Nebola som pripravená zažiť niečo takéto. Moje oči nikdy nemali vidieť mŕtve telá. Srdce by mi vyrvalo, keby som videla svet v plameňoch... Nemala som vidieť, ako ľudia kričali, utekali s rodinami nevedno kam, iní sa bili a zomierali na uliciach.

Nastala zima. **Otcovi sme nemali žiadne správy.** Nevedeli sme, či ho uväznili nemeckí okupanti, či je zranený, či mŕtvy... „Mal by nastať koniec,“ povedala mama. To sa povstanie malo bližieť ku koncu, tak, ako to cítila už pár dní. Len som sa pousmiala. Nevedela som, čo k tomu dodať. A či to je vôbec pravda. Museli sme opustiť domov, aby nás Nemci nepozabýjali. Vonku prebiehal boj o našu slobodu. **Najhoršie bolo to čakanie.**

„Ideme domov!“ povedala raz mama. Do Bystrice však vlaky nechodili, museli sme sa do Podkoníc brodiť z Brezna snehom pešo. Povstanie sa presunulo do hôr. A v lesoch žili partizáni. Strach nás neskutočne utláčal. Smrť číhala na každom kroku. Počuli sme praskanie pušiek. Asi sa blížili Nemci. Modlili sme sa, aby sme aspoň prežili.

Po týždni sme sa dostali domov, pod horu. Cestou sme stretli veľa dobrých ľudí. Dali sa nám najesť, napiť a aj teplú posteľ nám poskytli.

Udalosti nabrali rýchly spád. Každý večer sa u nás stretli ženy z dediny. Dlhو si šepkali, aby sme my, deti, nič nepočuli. Vždy však niečo priniesli. Malé batôžky, ktoré iba položili na stôl. Nevedela som, čo to je, len ráno to tam už nebolo. Až neskôr som pochopila, že to bolo jedlo pre ich chlapov, ktorí sa ukrývali v horách. Prežili sme, povstanie skončilo. Prišli Rusi. Pomaly sa aj niektorí chlapi z dediny vrátili vychudnutí domov. Boli ešte dlho mlkvi.

Vojna skončila. A my stále čakáme na otca. **Simona Barošová (3. miesto)**

